

Výtvarný INSPIRO MAT

PESTRÉ TVOŘENÍ PO CELÝ ROK
výtvarné techniky a náměty pro děti

JANA PODZEMNÁ

Úvod

Návody v knize se zaměřují na tvoření pomocí různých výtvarných technik a jejich kombinací. V knize jsou označeny takto:

- malování
- kreslení
- grafické techniky (otisky)
- práce s papírem
- prostorové tvoření
- recyklace materiálů
- práce s textilem a vlnou
- práce s přírodním materiálem
- slané těsto

Nápady a inspirace jsou určeny všem, kteří rádi tvoří s dětmi: rodičům, prarodičům, učitelům s výtvarným zaměřením, vedoucím tvořivých kroužků...

- V první části knihy prozkoumáme zajímavé výtvarné techniky se kterými budeme dále pracovat v další části knihy. Některé techniky jsou notoricky známé, jiné méně. I známé a ověřené techniky však mohou mít spoustu variant a zajímavých kombinací, když popustíte společně s dětmi fantazii a touhu hrát si a zkoušet. V knize uvádím příklady technik, které byly použity v návodech v knize, nebylo záměrem podat vyčerpávající přehled.

- Ve druhé části knihy jsou uvedeny ukázky nápadů na tvoření s dětmi na všechna roční období, najdete i kapitoly auta a stroje. Spolu s fotografiemi postupů práce a obrázků výsledných prací. Pokud budete chtít detailně prozkoumat a naučit se určitou výtvarnou techniku, která není uvedena v druhé části knihy u daného námětu, najdete postup v první části knihy v přehledu výtvarných technik.

Jana Podzemná

Tvoří a vyrábí ráda od dětství a v posledních letech se věnuje dětem i dospělým ve výtvarných kroužcích a kurzech.

Je také autorkou blogu a webu www.vytvarne-navody.cz/blog, který nabízí také spoustu návodů a výtvarné inspirace.

Tuše a inkousty

Tuše a inkousty se velmi hodí svou sytou barevností pro kreslení i malování, jedinou nevýhodou je snad jen to, že se nedají úplně jednoduše umýt z rukou a vyprat z oblečení...

Tipy na tvoření:

- Lahvičky s tuší se vyrábějí většinou z plastu a nejsou tak stabilní jako skleněné. Vždy se může stát, že se tuš vylije. Je dobré s tím počítat a mít po ruce hadříky na utření. Pro jistotu a větší stabilitu se osvědčilo umístit lahvičku do menší skleničky nebo pevného kelímku. A čím můžeme kreslit? Dřívkem, klacíkem, ostrou i tupou špejlí, párátkem, vatovou tyčinkou, kulatým štětcem, ptačím brkem...

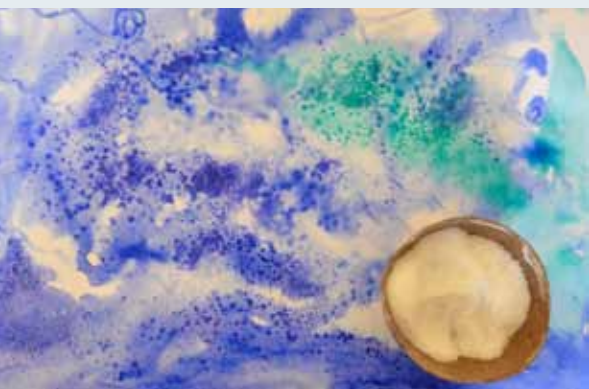
- **Kolorovaná kresba** je velmi známá technika, kdy se kresba černou tuší dále vybarvuje vodovými barvami nebo barevnými inkousty či tušemi. Techniku můžeme dětem spěstřit přidáním trochy glitrového lepidla, které se nanáší na vybrané místo vatovou tyčinkou nebo klidně i prstem. Vytvoří na obrázku krásný třpytivý efekt, který děti milují. Existují i temperové a vodové barvy s přídavkem třpytek nebo perleťovým efektem.

- Pro ozvláštění využijeme při kreslení a malování tematické tvary vystřižené z tvrdého papíru.
- Obrázky kreslíme černou tuší na barevný podklad. Podklad ozdobíme např. otisky nebo mramorováním atp. Vlastnoručně připravený barevný podklad je velmi vhodný i na dokreslování podle fantazie.
- Obrázky nakreslené barevnou nebo černou tuší (nebo jiným materiálem) se uplatní dobře i jako koláž na barevném pozadí. Stačí obrázek vystříhnout nebo vytrhnat ručně (pro zubaté okraje) a nalepit na barevné pozadí podle tématu. Podobně lze využít samozřejmě i obrázky nakreslené tužkou, pastelkami, fixy...
- Kapky tuše rozfoukané brčkem děti rády dokreslují a dotvářejí do zajímavých obrazců a kompozic. Krásně jde využít podobnost s větví či stromem.

- Efektní a oblíbené je kreslení a zapíjení tuší do mokrého podkladu. Papír můžeme navlhčit vodou z rozprašovače nebo vlhkou houbičkou. Můžeme papír také potřít roztokem tapetového lepidla nebo cukrové vody a sledovat rozdíly v zapíjení barvy. Zapouštění barevných tuší na papír potřené klovatinou přináší opravdu krásné výsledky. Arabská guma (tzv. klovatina) hnědo-oranžové barvy funguje nejlépe.

- **Slaný efekt**, čili sypaní zrněk soli na výkres pomalovaný inkousty, tušemi nebo anilínovými barvami vykouzlí na výkrese krásné krystalky. Sůl barvu pohltí, ale pro zajímavý efekt jí nesmí být moc. Osvědčilo se dát dětem trošku soli do mistichek, sůl pak mohou volně sypat po výkrese. Jinak hrozí totální zasolení výkresu, protože děti sypaní moc baví, kýžený efekt to ale neudělá. Po zaschnutí se sůl z výkresu odstraní sesypáním. Pokud sůl více drží, pomůžeme si suchým hadrem nebo houbou. Tato technika se používá i při barvení a zdobení hedvábých textilií speciálními barvami na hedvábí. Efekt funguje i s tušemi a inkousty.

Malování temperovými a akrylovými barvami

Tipy na tvoření:

- Pokud chceme malbu tón v tónu nebo si potřebujeme vyzkoušet míchání různých odstínů barev, dáme si na paletu nebo přímo na papír jen 2 barvy + bílou. Mícháním barev navzájem vytvoříme nový odstín. Přidáváním bílé dokážeme barvu i nový namíchaný odstín postupně zesvětlovat. Např.: máme červenou a modrou, jejich smícháním vznikne fialová. Přidáním bílé v různém poměru vznikají různé druhy fialových odstínů. Červená s bílou půjde od tmavě červené přes světlou až do růžova, fialová s bílou vytvoří různé druhy světle fialových tónů a modrá od tmavě syté půjde až po blankytně modrou.
- Prima tip do kolektivu: Místo palet použijeme staré, ale pevné kusy papíru, které jsou jinak na vyhození nebo si dáme barvy do kartonu od vajec. Až domalujeme, papírovou paletu můžeme jednoduše vyhodit. Karton od vajec necháme zaschnout a jednotlivé barevné kalíšky můžeme použít na další tvoření. Při malování jednoduchého pozadí jen několika odstíny barev si někdy také přidáváme barvu rovnou na papír a paletu ani nepotřebujeme.
- Když si na malování vyrobíme vlastní paletu z tvrdého papíru můžeme získat hned 2 díla. Vlastní výtvar a zajímavě pomalovanou paletu. Palety si můžeme navzájem porovnat jako malé výtvarné dílo a udělat z nich i výstavu. I palety malířů vyprávějí hodně o jejich autorech, stylu, temperamentu a barvách, které rádi používají.
- S malbou můžeme efektně kombinovat i jiné techniky. Využijeme třeba nalepení papírové koláže nebo obrázku, a pak námět domalujeme temperovou barvou. Nebo si předem namalujeme pozadí a potom přidáme vystřižené obrázky, které si během schnutí malby nakreslíme bokem na papír. Lepit jde ostatně vše, co drží, třeba i dřívka od nanuků a jiné drobnosti.

- Vyzkoušíme, co to udělá, když budeme na zaschlý podklad pomalovaný temperovou barvou kreslit. Hodí se fixy nebo tuše. Také můžeme malovat na světlejší pozadí černou nebo jinou tmavou barvou. Buď přímo štětcem nebo využijeme techniku šablonování. Zajímavé jsou různé otisky, otiskovat můžeme vše, co zanechá nějakou stopu: ruce, prsty, špunty, listy, přírodniny atp...otisky pak můžeme i dotvářet podle fantazie.

Tisk z koláže

Tipy na tvoření:

- Tisk z koláže je grafická technika, kdy se dobře nalepená koláž z tvrdých papírů naváří tiskařskou barvou, případně temperovou barvou. Oběma variantami se budeme ještě zabývat. Takto připravené tiskové podložce se také říká matrice. Tiskne se buď v lisu nebo pokud je vrstva papíru tenká, tak ručně třeba pomocí válečku na nudle, přejížděním těžítka nebo i přitlakem dlaně. Z jednoho originálu tak může vzniknout několik kopií. Výborné na přáníčka, dárky pro více osob, výstavy a výzdobu.

Tisk z koláže pomocí temperových barev

Tipy na tvoření:

- Tisknout a množit obrázky lze i velmi jednoduchým způsobem bez shánění barev na linoryt a tiskařského lisu. Je potřeba dodržet jen několik maličkostí. Na koláž si vybereme papíry se zajímavou strukturou. Dostupná je vlnitá lepenka, někdy je možné sehnat tapety s hrubou strukturou, ale koláž bude velmi hezká jen z vlnité lepenky. Můžeme zkusit použít i tvrdý papír bez jakékoliv struktury.
- Obrázek připravený z kousků nastříhaných papírů by měl být nalepen ideálně jen v jedné vrstvě, aby ruční tisk nedělal problémy. Lepidlem příliš nešetříme, kousky pevně nalepíme a necháme zaschnout.

Koláže, jednoduché skládání, stříhání a lepení

Tipy na tvoření:

- Na koláže využijeme nejrůznější zbytky papíru: noviny, časopisy, fotografie, xerokopie, reprodukce, obrázky z kalendářů, barevné a dekorativní papíry, papíry vlastnoručně nazdobené, krepový a hedvábný papír, vlnitou lepenku, papírové sáčky a obaly, ruční papír. Ale nejenom papír, použít můžeme i textil, vlnu, provázky, knoflíky...
- Papíry můžeme stříhat, trhat, muchlat, vrstvit – podle tématu a zvoleného materiálu. Lepíme také podle druhu materiálu. Silnější papíry, lepenky a kartony disperzním lepidlem (např. Herkules), na tenší papíry postačí lepidlo v tyčince. Lepení zmuchlaných papírů a více vrstev se vyplácí tapetovým lepidlem.

Tvoření z krabiček

Tipy na tvoření

- Z krabiček nejrůznějších tvarů a s pomocí tavné pistole sestavíme zvířátka, dopravní prostředky, nábytek do pokojíčku, domečky, chrámy, hrady a nejrůznější architekturu. Využijeme krabičky od léků, potravin aj. zboží, ruličky od toaletního papíru, role od pásky. Pro další zdobení se příliš nehodí lesklý reklamní potisk některých krabiček. Pomůže, když krabičky opatrně rozložíme a znova slepíme, tentokrát z rubové strany, která má hezkou režnou nebo bílou barvu. Pak můžeme na výrobek kreslit nebo malovat temperovými nebo akrylovými barvami, lepit ozdobné detaily atp.

Další možností je natření lesklého potisku bílou akrylovou nebo latexovou barvou jako podkladu pro další malování a zdobení.

Malované květy

- kreslení
- malování
- grafické techniky (otisky)

Náročnost: **

Věk: 4+

Potřeby a pomůcky:

- tvrdá čtvrtka
- temperové barvy, štětec
- misky na roztírání barev
- houbičky na nádobí, nůžky
- šablona ve tvaru květu
- vatové tyčinky, špejle, vidlička...

Postup:

Hustší temperovou barvu v žádaném odstínu pozadí rozetřeme na papír. Do barvy můžeme vyrývat a kreslit špejlí nebo vidličkou. Napodobíme tak stonky, trávu, liány – např. pokud tvoříme tropické květy.

Květy na pozadí vytvoříme technikami šablónování a otisky houbičkou. Houbičku na nádobí zastříháme do tvaru okvětního lístku. Namáčíme do barvy a otiskujeme. Dozdobíme malováním vatovou tyčinkou, štětcem atp. Také nemusíme malovat pozadí a tiskneme přímo na barevný papír.

Plavba lodí

- práce s papírem
- malování

Náročnost: *

Věk: 4+

Potřeby a pomůcky:

- tvrdá čtvrtka A4 nebo A3
- temperové barvy
- houbička
- špejle
- zbytky papírů, nůžky

Postup:

Papír můžeme zatónovat do modra pomocí houbičky. Použijeme hustou temperovou barvu, krémovité konzistence. Různé druhy modré můžeme namíchat např. přidáním bílé barvy do tmavé a středně modré barvy.

Vlny vryjeme do vlhkého podkladu špejlí nebo vidličkou. Jestli to ve finále bude moře, řeka, jezero, je jen na nás...

Loďky vyrobíte seskládáním z jednoduchých geometrických tvarů, vystřižených z papíru. Použijeme např. noviny, vlnitou lepenku, barevný papír. Koláž lepíme buď přímo na vlhký papír bez použití lepidla. Drží, pokud malba není zaschlá a máme nanесenu dostatečně silnou vrstvu barvy. Nebo klasicky po zaschnutí lepíme lepidlem.

Bublinky vytvoříme otiskem špuntu namočeném v bílé barvě. Červený otisk rozkreslíme pomocí špejle do tvaru chapadel a máme chobotnici. Podobně můžeme vyrobit i rybičky.

Veselé zavařování

- práce s papírem
- malování
- recyklace materiálů

Náročnost: *

Věk: 4+

Potřeby a pomůcky:

- zavařovací láhve z papíru
- nůžky
- roztok tapetového lepidla (nemusí být)
- vodovky, štětce, tuše, dřívka
- temperové barvy (volitelné)
- zbytky papírů, lepidlo

Postup:

Libovolnou technikou (temperové barvy, vodovky, inkousty...) vymalujeme sklenici. Vlastně takto do sklenice vyrobíme barevný zavařovací „nálev“.

Pak už lepíme koláže: kousky ovoce z barevných papírů. Využijeme i drobné nastříhané kousky papírů nebo láhev můžeme zdobit otisky. Láhev také můžeme nejdříve pokreslit voskovkami, a pak vybarvit.

Tip na vystřížení zavařovací lahve:

Zmizíková hvězda

- kreslení
- práce s papírem
- grafické techniky (otisky)

Náročnost: *

Věk: 4+

Potřeby a pomůcky:

- papírové rozetky
- čtverečky malých papírů (třeba z kancelářské kostky)
- barevné papíry podle potřeby
- nůžky, lepidlo v tyčince
- modrý inkoust, štětec, trocha vody
- zmizík
- provázek na zavěšení

Postup:

Připravíme si čtvereček papíru potřený inkoustem, na který po zaschnutí kreslíme vzory zmizíkem.

Nebo můžeme rovnou skládat rohy papíru na střed a inkoustem pomalovat jen místa, která se budou zmizíkovat.

Nazdobené a seskládané hvězdy přilepíme na papírové kolečko. Můžeme lepit ozdoby i z obou

stran, pokud chceme ozdoby pověsit do prostoru nebo na okno. Papírovou krajkou si také můžeme vyrobit.

Tipy na zmizíkování:

Velmi malým dětem (do 4 let), raději čtverečky papíru přebarvíme inkoustem sami, zmizíkovat už zvládnou. Inkoust lze také jemně naředit vodou a získáme různé odstíny modré. Příliš světlá modrá už však nemá dobrý výsledek v kombinaci se zmizíkem. Vyplatí se dělat zmizíkem velmi jednoduché tvary až do krajů papíru. Tečky, kolečka, křížky zvládnou i nejmenší. Při seskládání stejně některé ozdoby mohou zaniknout. Jiná varianta, pokud si chceme se zdobením vyhrát: Zmizíkovujeme až přesně seskládané rohy čtvercového papíru budoucí hvězdy-vločky.

Obsah

Úvod	7
----------------	---

1 Malování a kreslení

Tuše a inkousty	8
Kresba a malba pastelem	12
Kreslení a malování pomocí klovatiny (rezerváz)	13
Kreslení savem a zmizíkem	14
Kreslení a malování pomocí voskovek	15

2 Malování temperovými a akrylovými barvami

Malování netradičními nástroji	18
Malování vlastnoručně vyrobenými barvami	20
Malování krepovým papírem	21
Mramorovaný papír	23
Škrobový papír	24
Šablonování	25
Malování na textil	27

3 Grafické techniky

Frotáž	28
Otisky věcí kolem nás	29
Razítkování	29
Polystyrenová razítka	32
Tisk z koláže	33
Tisk z koláže pomocí temperových barev	34
Tisk z koláže pomocí barev na linoryt	36
Tisk z reliéfní kresby	38
Plastelínoryt.	39

4 Práce s papírem

Koláže, jednoduché skládání, stříhání a lepení	40
Lapače světla	42
Výroba ručního papíru.	43
Kašírování.	46

5 Prostorové tvoření

Tvoření z krabiček	47
Tvoření z ruliček	48
Tvoření z recyklovatelných materiálů	49
Asambláže.	53

6 Modelování

Modelování ze slaneého těsta	55
--	----

7 Konečná úprava prací	57
Paspartování	57
Rámečky.	58
Obrázky z destiček	59

Jaro

Travnatá louka	60
Jarní květy.	62
Jezírko s lekníny	65
Narcisy a lekníny	67
Malované květy	68
Slunečnice z CD.	70
Sluníčka z kovových kelímků	71
Recyklovaná kytka	72
Pampeliška	73
Slepíčky, kohoutci, zajíc, ovečky a beránci	75
Stojánek na vajíčka	77
Recyklovaná kraslice	78
Motýli	79
Závěs s ptáčky.	81
Zápichy do květináče.	82
Semínkový věnec ze slaneého těsta	83
Jarní věnce	84
Hmatová kniha	85

Léto

Plavba lodí.	86
Podmořský svět.	88
Slané moře	89
Námořní a pirátské vlajky	90
Mapa pokladů.	91
Pirátská loď	92
Piráti, námořníci a mořské panny	93
Chobotničky	94
Mořské akvárium.	96
Vor z brček	98
Veselé zavařování.	99

Podzim

Prostřený stůl.	101
Květák a kukuřice	103
Jeřabiny a hroznové víno	104
Souboj bacilů a vitamínů.	105
Listy zdobené strouháním voskovek	107
Listy s využitím koláží a otisků	108
Strom z ruliček	109
Park, sad nebo les	110

Tác s ovocem	112
Strom z papírového pytle	113
Kašírovaní ptáčky	114
Veverka a sova z ruliček	116
Sovičky z bublinkové obálky.	117
Figurky do pohádky O veliké řepě	119
Magnetický ježek.	121
Skřítek podzimníček.	122
Skřítky – recykláči	123

Zima

Zmizíková hvězda	125
Zimní monotyp – vodní hladina	127
Přáníčka se zvonečky.	128
Kapříci z pruhů.	130
Ozdoby z pecek a přírodnin	132
Zimní obrázky z rýže.	133
Stromky a hvězdy z dřivek od nanuků	134
Ozdoby ze slaneého těsta	135
Vánoční provlékané stromečky a hvězdy.	136
Vánoční kometa z papíru	138
Trojúhelníkové stromečky s ozdobami	139
Betlém.	141
Stromeček z vlněných míčků	142
Vánoční stromek z klubiček	143
Vánoční hvězda do okna.	145
Martin na bílém koni.	147
Anděl, čert a Mikuláš.	150
Adventní a vánoční věnce	152
Lucerničky.	154
Dopravní prostředky a stroje	
Malování autíčky	156
Auta z geometrických tvarů	157
Silnice nebo železnice	159
Tip na mašinky z krabiček od čajů	160
Nepořádek na silnici	161
Vozík s kolečky	162
Bagr a nákladák.	164
Kočárek a motorka	166
Výtah.	168
Magnetická silnice na zdi	169
Místo pro poznámky	170
Použitá literatura.	174
Zajímavé odkazy	174

Bagr a náklad'ák

- prostorové tvoření
- malování
- práce s papírem

Náročnost: **

Věk: 6+ (pomoc s lepením krabiček)

Potřeby a pomůcky:

- různé krabičky
- ruličky od toaletního papíru
- tavná pistole
- vlnitá lepenka (na bagr)
- temperové nebo akrylové barvy nebo fixy na pokreslení
- štětec

Postup:

Náklad'ák/domíchávač

Podle typu vozidla nakombinujeme různé krabičky: obdélníkové od sýrů, válcové na domíchávač, od sýrů nebo léků na kabinu...ruličky od toal. papíru na kola.

Vše lepíme k sobě tavnou pistolí a můžeme libovolně nazdobit.

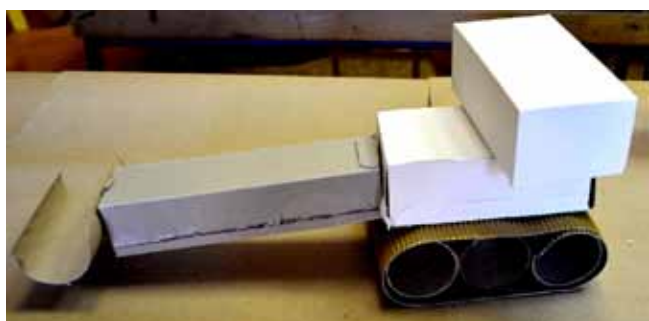
Postup:

Bagr

Postup podobný jako výše. Použijeme např. tyto krabičky: od čajů, zubní pasty, ruličky od toal. papíru na kola.

Pro kola bagru obalíme 3 ruličky vlnitou lepenkou a slepíme. Na kabinu použijeme větší krabičku či kombinaci více krabiček. Páku ry-padla vyrobíme z krabičky od zubní pasty nebo třeba od lentilek u menšího stroje. Přidáme podélně uštěřenou ruličku jako lžičku bagru.

Vše lepíme k sobě tavnou pistolí a můžeme libovolně nazdobit.

KOUPIT TIŠTĚNOU KNIHU

www.vytvarne-navody.cz/obchudek/kniha

